

ISTORIA BIBLICĂ A NOULUI TESTAMENT

Volumul III

În traducerea Patriarhului NICODIM

Paul Editions

CAPITOLUL I

CINCIZECIMEA

După întoarcerea la Ierusalim, apostolii se grupară într-o comunitate, care și-a găsit sălaș într-un foișor deosebit, poate chiar acela care servise ca lăcaș al săvârșirii cinei celei de taină. Acolo s-au adunat împrejurul lor toți credincioșii și între dâșii și Preasfânta Fecioară și alte ucenițe ale Domnului; și ei cu toții, simțindu-se o comunitate deosebită, deosebită de lumea ce-i înconjură, „petreceau într-un cuget în rugăciune și cerere”. Aceasta era o turmă mică, ce își cunoștea nimicnicia sa în fața puterniciei lumii acesteia; dar puterea ei era în rugăciune și nădejdea în acel mare dar pe care ei îl așteptau să-l primească curând, după făgăduința Învățătorului lor înălțat la cer.

În curgere de zece zile, ce s-au strecurat de la Înălțare până la Cincizecime, una din primele griji ale apostolilor a fost să completeze acel loc care era gol în comunitatea lor după ieșirea dintr-însa a lui Iuda. Aceasta s-a făcut chiar în prima adunare a credincioșilor la Ierusalim, care, din cauză că au lipsit mulți din cei cinci sute cărora s-a arătat Domnul în Galileea, s-au adunat în număr de o sută douăzeci de oameni. Împrejurările grozave ale sinuciderii vânzătorului, despre care s-au comunicat diferite istorisiri grozave, au lăsat în inimile lor cea mai adâncă credință despre răsplata dumnezeiască nemijlocită. El, pentru nelegiuirea lui, s-a lipsit de înalta sa vrednicie și „s-a dus la locul lui” (Fapte, I, 23). Că locul lui în adunarea apostolilor trebuia să-l ocupe cineva, aceasta se socotea de neapărată nevoie deja, pentru că

LIBRIS | Volapuk
8

însuși Hristos a ales doisprezece apostoli, după numărul sfânt al triburilor lui Israil. Despre asta s-a îngrijit Ap. Petru, care se adresa către adunare cu o cuvântare, expunând într-însa și însăși condițiile apostolatului. Condiția esențială pentru noul apostol era aceea ca el să fie martor al învierii și să se fi aflat în comuniune cu ucenicii în tot timpul petrecerii Domnului cu dânșii. Mijlocul acestei desemnări, singurul în Noul Testament, decurgea evident din situația deosebită a Bisericii în curgerea primelor zile între înălțare și Pogorârea Duhului Sfânt. Simțind oarecum că ei nu posedau încă puterea vie a adevăratei deosebiri a duhurilor, apostolii aleseră doi: pe Iosif Varsava, care în cercurile păgâne de obicei se numea Iust, și pe Matia, și după aceea, potrivit cu exemplele Vechiului Testament și cu obiceiurile iudaice (Fapte I, 23), s-au rugat lui Dumnezeu ca El să arate pe acela, pe care l-a ales. Apoi s-au aruncat sorți, și ei a căzut pe Matia, care pentru aceasta a și fost primit în numărul celor doisprezece apostoli, și credincioșii, în cap cu cei doisprezece apostoli, au început să se pregătească pentru marea sărbătoare a Cincizecimii.

În primele zile ale lunii Sivan (iunie) în Palestina deja se termină secerișul, prin țarine se adună ultimele spice de grâu. Așa a fost și în acel an în care s-a terminat slujirea pământescă a Mântuitorului lumii. Terminând strânsul grâului, iudeii se pregăteau pentru sărbătoarea Cincizecimii, cu care prilej coceau pâini de grâu nou și alegeau pe cele mai bune animale din turmele lor, pentru a le aduce jertfă, după rânduiala legii. Sărbătoarea Cincizecimii, cu care sta în legătură amintirea despre ridicarea poporului israelit la vrednicia de ales dintre toate popoarele pământului și despre dăruirea către dânșul a legii în Sinai, pentru iudei avea aproape aceeași importanță ca și Paștile, și fiecare dintre ei considera de datoria lui la prima ocazie cu putință să fie la această sărbătoare la Ierusalim, ca să aducă acolo jertfa rânduită și aceasta se considera obligatorie nu numai pentru dânșii, cei din Palestina, ci și pentru cei dinafară de Palestina, care trăiau aproape în toate țările lumii, cunoscute pe atunci. De aceea, la Ierusalim, aproape de acest timp se puteau întâlni iudei, riguroși râvnitori ai legii sosiți de la Roma, din Egipt, din Creta,

IBDIS | We know books

din Arabia, din Mesopotamia, din toate provinciile Asiei Mici și ale Asiei apusene - „din toate popoarele de sub ceruri” - și de asemenea prozeliți din diferite popoare păgâne. Și Ierusalimul, și fără asta mult populat, prezenta în acest timp înfățișarea unei mări involburate de oameni, care umpleau și ulițele, și casele, și înălțimile vecine. Zgomotul feluritelor graiuri se înălța ca un ecou și gemăt deasupra orașului.

În zilele din preajma sărbătorii, când pe toate porțile orașului intrau gloate neîntrerupte de închinători, orfanii ucenici ai lui Iisus Hristos se adunau după obicei în foișor, se dedau la rugăciune și, fără să vrea, cugetau la evenimentele trăite. Câte evenimente din cele mai mari, grozave și de bucurie, se săvârșiseră sub ochii lor în acest timp! Doar trecuse numai trei ani și jumătate de atunci de când Iisus Nazarineanul, prin cuvântul său autoritar, îi rupsese de la ocupațiile lor modeste și ei inconștient plecase după Dânsul, supunându-se numai puterii neînfrânte a acestui cuvânt. Dar acești trei ani sunt mai mari și mai importanți decât oricare veșnicie! Deja numai evenimentele prin care trecuseră în acest timp și la câte fuseseră martori acești modești galileeni erau destule, ca să facă din ei oameni concentrați, mai profund înțelegători ai scopului slujirii lui Hristos decât erau înainte, când erau gata să discute între dânșii care trebuie să fie întâiul în împărăția pe care socoteau ei că o pregătește Învățătorul pe pământ. Dar încă și către o mai mare concentrare îi dispuse așteptarea aceluși Mângâietor făgăduit lor, care, înlocuind pe Învățătorul lor, i-ar îmbrăca, după făgăduință, cu putere de sus, și i-ar povățui la toate cele ce abia tulbure își dădeau ei seama.

Dar iată a sosit chiar și ziua Cincizecimii. Una din particularitățile remarcabile a ei era faptul că noaptea ce o preceda s-a petrecut în priveghere: „Când Dumnezeu a voit să descopere legea”, tâlcuiau cărturarii, „atunci El a poruncit să scoale poporul din somn; spre evitarea acestei nelegiuite somnolențe, noi în priveghere vom petrece toată noaptea asta”. Adunându-se în sinagogi sau în case particulare, iudeii într-adevăr petreceau această noapte în cântece sacre și în citirea Sf. Cărți, care vorbesc de dăruirea legii din Sinai, și de asemenea și acele locuri dintr-

însele unde se vorbește despre iubirea lui Iehova pentru poporul său ales. Își poate închipui oricine dispoziția celor adunați, când ei, sub impresia ideii despre evenimentele legislației din Sinai, ascultau marea citire din proroci, care cu trăsături de foc zugrăveau măreția lui Iehova, ca de exemplu citirea din prorocul Avacum: „Doamne, am auzit auzul Tău și m-am temut; Doamne, săvârșește opera Ta în cursul anilor, în cursul anilor arată-o! În mânie adu-Ți aminte de milă! Dumnezeu din Teman (din sud) vine și cel sfânt din muntele Faran. Acoperit-au cerurile mărirea Lui, și de slava Lui s-a umplut pământul. Strălucirea ei e ca lumina soarelui; din mâna Lui raze, și aici este taina puterii Lui!... Văzându-Te pe Tine, s-au cutremurat munții, s-au revărsat apele; adâncul și-a dat glasul său, sus a ridicat mâinile sale. Soarele și luna s-au oprit pe loc în fața luminii săgeților Tale zburătoare, înaintea strălucirii lăncilor Tale lucitoare. Tu vii spre mântuirea poporului Tău, spre mântuirea unsului Tău. Tu zdrobești capul necredincioasei Case, golindu-o din temelie până în vârf” (Avac. III, 2-13).

Deși, în genere, iudeii în ajunul sfânt al Cincizecimii, sub impresia unor asemenea citiri, se aflau în dispoziție religioasă entuziastă, apoi încă și mai mult apostolii și ucenicii lui Hristos. Pentru dânșii această noapte a fost momentul strașnicei treceri de la viața veche la o viață nouă, de la lege la har, și ei, petrecând în rugăciune, se rugară liniștit cu duhul și cu adevărul, cerând Învățătorului înălțat ca El să le trimită mai degrabă pe Mângâietorul, pe Duhul Mângâietor făgăduit, Care să le dea noua lege a harului pentru vestirea lui în toată lumea. În asemenea rugăciune s-a trecut toată noaptea și a sosit dimineața. Cu primele zori ale dimineții, viața în oraș începu să fiarbă, și mulțimile poporului se îndreptară spre templu pentru aducerea jertfelor statornicite. Piața templului gema de graiul mulțimilor de diferite limbi, care alegeau la negustori „miei fără meteahnă”. Vai! Toate mulțimile acestea slujeau încă în zadar Vechiului Testament, în timp ce, în locul lui, fusese vestit deja Noul Testament al harului; slujeau umbrei, când se ivise însăși realitatea; duceau la înjunghiere un miel sau un ied, când povoara

URBIS | We know books

păcatului lumii luase deja asupra Sa Dumnezeiescul Miel și săvârșise mântuirea lumii, fiind înjunghiat de însăși această gloată neînțeleaptă, nevăzând și neștiind ce face... Și la vederea acestora, încă și mai fierbinte se înălțau rugăciunile ucenicilor, ca mai curând să sosească timpul harului și a luminării duhovnicești, nu numai pentru dânșii, ci și pentru aceste mulțimi întunecate, care petreceau în întunericul neștiinței. Și rugăciunea lor a fost auzită. Erau aproape orele trei dimineața și pe când ei se rugau, fără de veste „se făcu zgomot neobișnuit din cer, ca de un vânt puternic furtunos”, sau ca de niște valuri de ape multe; casa, unde se aflau ei, se cutremură până în temelii ca de un uragan, împreunat cu un cutremur. Nu apucase ei încă să se dezmeticească din spaima neașteptatului fenomen, când urmă un nou fenomen: ca o flacăra de foc luminează toată casa și ca niște limbi de foc se așeză câte una pe fiecare dintre ei. Ce-i asta?, cu nedumerire se întrebau apostolii unul pe altul. Lor le era cunoscut că asemenea fenomene se produsese pe muntele Sinai, în ziua dării legii. În ziua aceea, la sosirea dimineții, se auziseră bubuituri de tunet și fulgere orbitoare brăzdară muntele, care fumea tot și se cutremura, și Domnul S-a pogorât la Moise și-i dădu legea. Nu cumva oare li se dă acum și lor de către Învățătorul, Care se înălțase, o nouă lege, din care ei să învețe tot adevărul? Dar curând nedumerirea lor se risipi. Deja în primele întrebări de mirare, ce ei își adresară unii altora, ei văzură că vorbesc în diferite limbi, până atunci necunoscute lor și înăuntrul lor simțeau clocotirea a noi puteri mari. Ei se simțeau oarecum din nou-născuți. Idei înalte și adânci se născură în mințile lor, și credința fierbinte ca flacăra focului fâlfâia în inimile lor. Momentan își amintiră ei toată învățătura pe care o auziseră cândva de la Învățătorul lor și oarecum cuvântul acestei învățături, ca un fier înferbântat ardea inimile lor și cerea mărturisire deschisă publică. Ei nu știau, că „se umpluseră de Duh Sfânt și Duhul le da lor să vestească”. Acum pentru dânșii era strâmt cuprinsul foisorului: o putere nestăpânită a inspirației îi târa în această mare a poporului, care se învăluia înaintea templului, ca acolo, într-o predică de Dumnezeu inspirată, să mărturisească pe Hristos și să propovăduiască cuvântul Lui.

Între acestea și poporul, uimit de fenomenele neobișnuite produse, intră în agitație și se îndreaptă spre casa în care se aflau apostolii cei de Dumnezeu luminați. Apostolii au ieșit din casă. Privirile lor străluceau ca fulgerele, pătrunzând gloatele poporului, și cu bucurie priveau ei aceste mulțimi nemărginite, care reprezentau un seceriș bogat pentru lucrătorii și ziditorii împărăției lui Hristos. Și au început ei cuvântarea inspirată. Prin torente neoprte curgeau ele din gura lor, alcătuite din cuvinte, din care fiecare avea în inima lui întrupată credința și iubirea către Învățătorul cereșc. Ce însemnau atunci înaintea lor cei mai renumiți oratori ai lumii clasice, care alcătuiseră discursurile lor după regulile artei, discursuri însuflețite numai de mândria lor sărăcăcioasă? Cuvântările inspirate de Dumnezeu ale apostolilor clocoteau ca tunetul care zguduie munții, și influențau ca ciocanul care sfărâmă stâncile. Necuprinsele gloate de popor ascultau tăcute cuvântările divine și se mirau de aceste cuvântări mai mult decât de acele înfricoșate fenomene care-i atrăgeau aici. Sub prima impresie de neînfrânt a acestor cuvântări, mulțimile poporului nu observară miraculoasa lor particularitate externă. Ele simțeau numai că aceste cuvântări sunt cuvântări neobișnuite, că ele pătrund până la măduva oaselor și ca focul ard inimile ascultătorilor. Dar când a trecut prima impresie și gloatele poporului de diferite limbi s-au privit între ele ca să-și împărtășească impresiile căpătate, ele observară cu uimire că cuvântările abia ascultate fiecare dintre ei le auzise în limba lui natală. De mirare tuturor parcă li se strânsese fețele. Cum? Și egipteanul, care până acum se mândrea că limba lui o știe numai cei născuți în țara piramidelor, și grecul, și romanul, care considerau că limba lor este numai moștenirea oamenilor culți: ei cu toții acum auzeau fiecare limba sa. Și de la cine? De la acești ignoranți, părăsiți și săraci galileeni, numai numele cărora doar răsuna a dispreț? La început uimire mută, după aceea se începură a se exprima în cuvinte și exclamații. Zgomotul exclamațiilor și întrebărilor cutreieră mulțimile: toți se adresau unii către alții pentru lămurirea fenomenului enigmatic. „Acești grăitori nu sunt oare tot galileeni?”. Cu mirare se întrebau în popor unul pe altul, „Cum dară noi auzim fiecare limba

URPIS | We know
URPIS

noastră proprie, în care ne-am născut, îi auzim grăind în limbile noastre despre lucrurile cele mari ale lui Dumnezeu?”. Și iară se mirau toți, și nedumerindu-se, grăiau unul altuia: „Ce înseamnă aceasta?”. Dar fenomenul neobișnuit nu totdeauna provoca numai o mirare. În numeroasa gloată totdeauna se găsesc oameni pentru ușurătatea cărora nu-i nimic neobișnuit și miraculos și care fie spre justificarea profundei lor ignoranțe sau pentru atingerea unor scopuri josnice vor stărui ca și cea mai neobișnuită faptă să o pogoare la gradul de netrebnicie, singur priceput de dânșii. S-au găsit de aceștia și în gloatele de popor, ce înconjurau pe apostolii însuflați de Dumnezeu. Acești oameni fără de minte erau străini de sfânta mirare față de fenomenul neobișnuit, și aceștia, răsând, ziceau, dând din cap la apostoli: „Ei au băut vin dulce” (băutura de dimineață iubită în vechime). Astfel ușurătatea batjocoritoare pururea râde de sfânta inspirație divină!

De neînțeles a fost pentru poporul cel senzual și tare la cerbice cele ce se petrecuse înaintea lui: aceasta era o minune mare și misterioasă, acel miraculos dar pe care cerescul Învățător îl făgăduise înainte de Înălțare, când a zis că credincioșii într-însul „vor grăi în limbi noi” (Marc. XVI, 17). Acum această făgăduință se împlinise: ucenicii Lui începură să vorbească alte limbi noi și grăiau ceea ce le insufla Mângâietorul cel trimis, Duhul Sfânt. Orice minune, îndreptată spre atingerea unor scopuri înalte religios-morale, mai întâi de toate, are în vedere înlăturarea piedicilor naturale pentru aceasta. Așa a fost și acum. Învățătura lui Hristos trebuia să se propovăduiască tuturor popoarelor pământului, și întru aceasta pe ei îi despărțea piedica sub forma diferenței limbilor și dialecte. Darul limbilor înlătură această piedică și cuvântul lui Hristos putea să se răspândească slobod în toată lumea. Ca dar miraculos, el fu nepătruns nu numai de gloata ignorantă de atunci, dar rămâne astfel și pentru știința superioară, și toate încercările științifice de a-l explica rămân o simplă ghicitură tulbure. Între altele, unii din tâlcuitori au socotit să explice această minune prin raportarea ei mai ales pe socoteala ascultătorilor, presupunând că apostolii au grăit în limba lor obișnuită, dar ascultătorilor, sub impresia unor fenomene neobișnuite și a însuflețirii, li s-a părut

IBDIS | We know books

că ei aud, fiecare, limba lor natală, sau că apostolilor prin lucrarea Duhului Sfânt li s-a înapoiat acea limbă curată, primitivă, obștească ce a fost pierdută prin zidirea turnului Babel, și limba aceasta acum a devenit înțeleasă tuturor popoarelor. Dar printr-o asemenea explicație fenomenul acesta rămâne, te miră, de nu mai miraculos și mai tainic. Ce se atinge însă de ceilalți tâlcuitori liber-cugetători, care, nerecunoscând darul limbilor ca o minune, se silesc să-l explice pe calea naturală, indicând câteva cazuri de somnambulism, când cei cuprinși de el, deodată în extaz începeau să vorbească cuvinte și cuvântări necunoscute lor până atunci. Dar această explicație, ca una ce atribuie minunea unei stări nenormale, evident, nu e nouă, și este numai o repetare în formă schimbată a explicației interpreților contemporani, care derâzând în chip nelegiuit, ziceau: „ei s-au îmbătat cu must dulce”. Nu, nu mustul dulce și nici somnambulismul au lucrat în apostoli; într-înșii a lucrat înțelepciunea lui Dumnezeu, care îi îmbrăcase cu putere supranaturală!

Între acestea, zgomotul exclamațiilor se revarsă tot mai mult peste gloatele poporului, care nu știau să explice fenomenul miraculos. În mijlocul exclamațiilor de mirare începură tot mai tare să răsune glasurile luătoare în răs ale batjocoritorilor, încercându-se să predomine ușurătatea lor. Clipa era înfricoșată. Lucrul Domnului era amenințat de batjocorire. Dar El niciodată nu se lasă batjocorit! În acest moment, din mijlocul apostolilor apărură Ap. Petru și cu glas tare se adresă către gloatele ce se învăluiau: „Bărbați iudei și toți cei ce locuiți în Ierusalim!” - strigă el. Gloata uimită de curajul lui, tăcu și-și reținu respirația. Iar Apostolul Petru continuă: „aceasta să vă fie cunoscut și să luați aminte cuvintelor mele: aceștia nu sunt beți, cum socotiți voi, căci acum e al treilea ceas din zi¹; ci aceasta este ceea ce a prezis prorocul Ioil: «și va fi în zilele cele de apoi, zice Dumnezeu, voi turna din duhul Meu peste tot trupul, și vor proroci». Gloata se umili cu inima, auzind cuvântul prorocesc, și Ap. Petru trecu la predica pe față despre Hristos. „Bărbați israeliți!”, exclamă el iară, „ascultați acestea: Iisus Nazarineanul, bărbat mărturisit vouă

---

¹ Primul ceas de rugăciune, pe la ceasul 9 dimineața, după calculul nostru; înainte de el nimeni dintre iudei nu îndrăznea nici să mănânce.

de la Dumnezeu prin semne și minuni pe care Dumnezeu le-a făcut prin El în mijlocul vostru, cum și singuri știți; pe Acesta voi L-ați luat și L-ați pironit prin mâinile celor fără de lege și L-ați omorât. Dar Dumnezeu L-a înviat, rupând legăturile morții... la care noi toți suntem martori... Deci El, fiind înălțat de dreapta lui Dumnezeu și primind de la Tatăl făgăduința Sf. Duh, a turnat ceea ce voi vedeți acum și auziți. Deci să știi tare toată casa lui Israel că Dumnezeu a făcut Hristos și Domn pe acel Iisus, pe care voi L-ați răstignit”. Apostolul termină cuvântarea sa, dar ca un tunet grozav al dreptății cerești cuvintele ei răsunau deja în urechile acelor din această gloată care numai cu cincizeci de zile în urmă, într-o nebunească pornire, strigau: „Răstignește-L, Răstignește-L”. Cu bocet disperat mulți se aruncară spre Petru și ceilalți apostoli, exclamând: „Ce să facem, bărbați frați?”. Iar Petru le spuse: „Pocăiți-vă și să se boteze fiecare dintre voi în numele lui Iisus Hristos pentru iertarea păcatelor și primirea darului Sf. Duh”. Și au fost aceste cuvinte ca un ulei vindecător pentru sufletele mult suferinde. În ziua aceea s-au botezat până la trei mii de oameni. Acestea au fost primele roade din țarina coaptă a poporului. Dar bogăția acestor prime roade dădea limpede a înțelege și bogăția următorului seceriș. După terminarea sărbătorii, închinătorii au răspândit faima despre cele văzute și auzite de ei în toate colțurile lumii și aruncară primele semințe ale învățaturii lui Hristos pe terenul nelucrat al păgânismului.

După sărbătoarea Cincizecimii s-a început creșterea treptată a comunității lui Hristos, care capătă deplin caracterul de biserică a lui Hristos, cu formele ei exterioare și cu rânduielele ei. „Toți credincioșii erau împreună și aveau toate de obște”. Ei însă nu deodată o rupseră cu rânduielele Vechiului Testament, așa că de însuși lăcaș de rugăciune le servea tot templul, unde ei și „petreceau în fiecare zi cu un suflet”; dar, în același timp, se începură și slujbele curat creștine, care constau din frângerea pâinii, după porunca lui Hristos. Particularitatea deosebită însă a lor de cealaltă lume era renașterea launtrică, ce-i făcu cu totul neasemănători cu fiii egoiști ai lumii acesteia. Unul din efectele esențiale ale iudeilor contemporani era egoismul extrem,

care-i împărțise în unități singuratice, ce se îngrijeau numai de sine și se refereau fără pic de suflet la nevoile altora. Duhul iubirii evanghelice birui în credincioși acest egoism, și ei „își vindeau averile și orice proprietate și le împărțeau la toți, potrivit cu nevoia fiecăruia”. Aceasta a fost prima experiență a acelei vieți de obște, care în urmă și-a găsit loc în monahismul cu viață de obște. Și anume așa trăiau primii creștini, „lăudând pe Dumnezeu și aflându-se în iubire la tot poporul. Iar „Domnul sporea zilnic pe cei mântuiți la biserică” (Fapte II, 44-47).